אויף פרעמדע וועגן

א שפּאַנענדער ראָמאַן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

— דו ביזט א מבין, הא ? — האָט ער ארויסגערעדט רואיק אויף א טיפער באַסאָווער שטימע : — א קלאָג טאַקע צו קאַלאַמבוס'ן ! . . . וויפיל ביזטו געווען אין דער אָפּערא, הא, שלמה ?

— איך ? ! אַך, ליב, וואָס איר זייט !

— האָט דער מאַגערער יונגערמאַן, וואָס מען האָט גערופן שלמה, א קוויטש געטאָן, און אונטערשפּרינגענדיק אויף זיין שטול, האָט ער אזא האַק געטאָן מיט א האַנט איבער'ן טישל, אז די ווייסע צור קערניצע, וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן מיטן, האָט מיט א קלינגעריי א פיר געטאָן אויף דער אנדער זייט טישל און דער באַלעבאָס פון דער קאַפע הויז, וועלכער איז געשטאַנען ביי דער אויגן.

די גאַנצע צייט, בעת שלמה האָט זיך ארומגערוקט מיט בינדושיק'ן וועגן די צוויי אָפּערא זינגערנס, האָט ער, דער אלטער, זיך מיט אויפערקוואַקטיט צו געהערט צו זייער ווכטן און, שמייכלענדיק מיט א מין אומזיניק שמייכל, האָט ער געשאָקלט מיט'ן קאָפּ.

איצט איז ער געווען מיט ביידע עלנבוגנס אָנגעלייגט אויפ'ן בראַנד טיש און געקוקט איבער א גלאַז טיי, וואָס איז געשטאַנען פאַר אים, און, שמייכלענדיק מיט זיין אומזיניק שמייכל אין גלאַז אריין, האָט ער געהאַלטן אין איין שאָק לען מיט'ן וויסן קאָפּ.

— אוי, עס איז דאָך עפּעס טאַקע דאָ נאָר לעבעדיק ? — האָט זיך ליובא צעלאַכט.

— א יאָ, אינטערעסאַנט ? — האָט זיך דאָקטאָר רייכמאַן אָפּגערופן — איר ווייסט, ווער דער שלמה איז ? — מיט עטלאַכע יאָר צורוק האָט ער געהייסן שלמה באַקונין און איז געווען אזא הייס סער אנארכיסט, ווי ער איז איצט אן אָפּערא גייער . . . דאָן האָט ער אויף אויסגעגעבן זיין נאַנצן וועכנטלאַכן געבויגן, אונטערטאַנצנדיק אן דרייעכדיק מיט די פליעצעס, אזוי ווי א מיידל א קאַקעטקע, איז ער צוגעגאַנגען צו זייער טיש אין ער האָט געזאָגט :

— גוטן אָוונט, דאָקטאָר ! . . . .

— האָט איר געהערט שלמה'ס ווי כוח וועגן מוזיק ? נו, זאָגט אַליין, קאָן איך שוין שפּיל אויף מיין פליינ, ווען אזוינע, ווי שלמה, ווי אָט דער . . . זייר נען מוזיק קריטיקער ? וואָס זאָגט איר, הא ? . . . נו, הא ? . . . .

— איך ווייס ניט. איך פאַרשטיי ניט קיין מוזיק — האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— א ! — האָט דער אלטער זיך א כאַפּ געטאָן — איר פאַרשטייט ניט . . . איר פאַרשטייט קיינער ניט . . . מוזיק איז אזא זאַך . . . איז אזא . . . וואָס מען דאַרף הערן אָט מיט . . . אָט מיט דעם . . . — האָט ער אָנגעוויזן מיט'ן פינגער אויפ'ן האַרצן — ניט מיט די אויערן, פע ! . . . וואַרום מוזיק — ער האָט דערביי צוגעלייגט אלע פינף פינגער צום מויל און ער האָט געגומען מיט זיי מאַכן, אקוראט. ווי ער וואָלט מיט זיי אויף א פלייט געשפּילט : — וואָר רום מוזיק רעדט מיט'ן האַרצן, מיט דער נשמה . . . אייזל, וויך, צאַרט . . . — האָט ער נעדרייט מיט די פינגער אַרום די ליפּן, אזוי ווי ער וואָלט מיט זיי אויסגעדרייט א געוויסן מאַטעוו : — ניטא פאַר וועמען צו שפּילן, ניטא . . . איך מוז וואַרטן ! איך מוז וואַרטן ! האָט ער זיך פּוצלונג אונטערבראָכן און, שאָקלענדיק מיט דעם וויסן קאָפּ, איז ער אויעק צוריק אויף זיין פּלאַץ מיט אויסגעבויגענע פיס, אונטערטאַנצנדיק און דרייענדיק מיט די פליעצעס, האָט ער זיך געזעצט אויף זיין שטול און האָט געגומען זופּן די טיי, געזופּט און געריכערט זיין סיגאַרעט און געשאָקלט מיט זיין וויסן קאָפּ . . .

— א מאַניאַק ? — האָט ליובא שטיל געפרעגט.

אפשר א פאַרלאָרענער איריש'ער זשעני האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— איר־ר־א־ט ! — האָט זיך דערהערט א געשריי פון דעם טיש, וואו די צעיטע יונגע לייטלאַך זיינען געזעסן : אויך א ס'א־צ־ר־א־ל־ר־ס־ט ! . .

— מעלכא שפּילט קומענדיקן מאַנטאַג אין לאַ־באַהעם — האָט אָפּגעקלונגען שלמה'ס קוויטש פון א וויינטן טיי שעל.

— א פאַסקודניאַק ! — האָט געשימפּט, ווי א שלאַנג, דער שרייבער מיט דעם פאַרקרימטן און זויערן פּנים, וויצנדיק ביי זיין טישל מיט נאָך איין נעם א יונגערמאַן : — פאַסקודניאַק ! — האָט ער געהאַלטן אין איין שימפּ, ווי א שלאַנג, קרימענדיק אזוי דעם פּנים, אזוי ווי אים וואָלט אָנגעכאַפּט שטאַרקע קרעמפּפּן און גלעטנדיק מיט צוויי פינגער די געלע האָר אויפ'ן קאָפּ; — פאַסקודניאַק . . . .

— אידיאָט, דעם דאָכל זעקס ! — האָט זיך דערהערט פון דער זייט וואו מען האָט געשפּילט דאַמינאָ, און אויפגערעגטער, הייזעריקלאַכער קול . . . .

— א גלאָז הייסע טיי מיט לעמאָן, העי ! — האָט פון ערגעץ הילכיק אָפּגעקלונגען א באריטאָן.

— ניטשע'ס איבערמענש איז ניט מער ווי א נידערטרעכטיקער, גאָט'ס פאַרדאַמטער ענאַאיסט ! — האָט פון אן אנדער זייט ענערגיש אָפּגעקלונגען א טיפע באַסאָווע שטימע.

— איכסן איז דער דראַמאַטור, און מער קיינער ניט ! — האָט גיטרייען צעהיצט א פרויען קול.

— כא, כא, כא. . . . כע, כע. . . . כי, האָט זיך אין דער זעלבער צייט דער הערט א פאַרשיידענער געלעכטער פון שטאַנען פון אָרט און ער איז אריבער צו אן אנדער טישל, וואו א אידישער שרייבער מיט א פאַרקרימטן און זויערן פּנים, און מיט א מינע, אזוי ווי ער וואָלט געליטן שטאַרקע קרעמפּפּן, איז געזעסן מיט א יונגערמאַן און געגאָסן פעף און שוועבל אויף אנדערע אידישע שרייבער וואָס האָבן געהאַט טער דער פאַלג פון אים.

ביי דעם טישל, וואו שלמה איז פריער געזעסן איז געבליבן זיצן נאָר איין פאַרשוין, אן אלטערער איד מיט ווייסע און לאַנגע האָר, ווי ליין, מיט א ווייסער און רונד בערדל, מיט גלאַנציקע און רויטע באַקן, אזוי ווי ער וואָלט נאָר וואָס ארויסגעקומען פון א שווייץ־באַד, און מיט ברילן אויף די אויגן.

די גאַנצע צייט, בעת שלמה האָט זיך ארומגערוקט מיט בינדושיק'ן וועגן די צוויי אָפּערא זינגערנס, האָט ער, דער אלטער, זיך מיט אויפערקוואַקטיט צוגעהערט צו זייער וכטן און, שמייכלענדיק מיט א מין אומזיניק שמייכל, האָט ער געשאָקלט מיט'ן קאָפּ.

איצט איז ער געזעסן מיט ביידע עלנבוגנס אָנגעלייגט אויפ'ן בראַנד טיש און געקוקט איבער א גלאַז טיי, וואָס איז געשטאַנען פאַר אים, און, שמייכלענדיק מיט זיין אומזיניק שמייכל אין גלאַז אריין, האָט ער געהאַלטן אין איין שאָק לען מיט'ן וויסן קאָפּ.

— אוי, עס איז דאָך עפּעס טאַקע דאָ נאָר לעבעדיק ? — האָט זיך ליובא צעלאַכט.

— א יאָ, אינטערעסאַנט ? — האָט זיך דאָקטאָר רייכמאַן אָפּגערופן — איר ווייסט, ווער דער שלמה איז ? — מיט עטלאַכע יאָר צורוק האָט ער געהייסן שלמה באַקונין און איז געווען אזא הייס סער אנארכיסט, ווי ער איז איצט אן אָפּערא גייער . . . דאָן האָט ער אויף אויסגעגעבן זיין נאַנצן וועכנטלאַכן געבויגן, אונטערטאַנצנדיק מיט דרייענדיק מיט די פליעצעס, אזוי ווי א מיידל א קאַקעטקע, איז ער צוגעגאַנגען צו זייער טיש און ער האָט געזאָגט :

— גוטן אָוונט, דאָקטאָר ! . . . .

— האָט איר געהערט שלמה'ס ווי כוח וועגן מוזיק ? נו, זאָגט אַליין, קאָן איך שוין שפּילן אויף מיין פליינ, ווען אזוינע, ווי שלמה, ווי אָט דער . . . זייר נען מוזיק קריטיקער ? וואָס זאָגט איר, הא ? . . . נו, הא ? . . . .

— איך ווייס ניט. איך פאַרשטיי ניט קיין מוזיק — האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— א ! — האָט דער אלטער זיך א כאַפּ געטאָן — איר פאַרשטייט ניט . . . איר פאַרשטייט קיינער ניט . . . מוזיק איז אזא זאַך . . . איז אזא . . . וואָס מען דאַרף הערן אָט מיט . . . אָט מיט דעם . . . — האָט ער אָנגעוויזן מיט'ן פינגער אויפ'ן האַרצן — ניט מיט די אויערן, פע ! . . . וואַרום מוזיק — ער האָט דערביי צוגעלייגט אלע פינף פינגער צום מויל און ער האָט געגומען מיט זיי מאַכן, אקוראט. ווי ער וואָלט מיט זיי אויף א פלייט געשפּילט : — וואָר רום מוזיק רעדט מיט'ן האַרצן, מיט דער נשמה . . . אייזל, וויך, צאַרט . . . — האָט ער נעדרייט מיט די פינגער אַרום די ליפּן, אזוי ווי ער וואָלט מיט זיי אויסגעדרייט א געוויסן מאַטעוו : — ניטא פאַר וועמען צו שפּילן, ניטא . . . איך מוז וואַרטן ! איך מוז וואַרטן ! האָט ער זיך פּוצלונג אונטערבראָכן און, שאָקלענדיק מיט דעם וויסן קאָפּ, איז ער אויעק צוריק אויף זיין פּלאַץ מיט אויסגעבויגענע פיס, אונטערטאַנצנדיק און דרייענדיק מיט די פליעצעס, האָט ער זיך געזעצט אויף זיין שטול און האָט געגומען זופּן די טיי, געזופּט און געריכערט זיין סיגאַרעט און געשאָקלט מיט זיין וויסן קאָפּ . . .

— א מאַניאַק ? — האָט ליובא שטיל געפרעגט.

אפשר א פאַרלאָרענער איריש'ער זשעני האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— איר־ר־א־ט ! — האָט זיך דערהערט א געשריי פון דעם טיש, וואו די צעיטע יונגע לייטלאַך זיינען געזעסן : אויך א ס'א־צ־ר־א־ל־ר־ס־ט ! . .

— מעלכא שפּילט קומענדיקן מאַנטאַג אין לאַ־באַהעם — האָט אָפּגעקלונגען שלמה'ס קוויטש פון א וויינטן טיי שעל.

— א פאַסקודניאַק ! — האָט געשימפּט, ווי א שלאַנג, דער שרייבער מיט דעם פאַרקרימטן און זויערן פּנים, וויצנדיק ביי זיין טישל מיט נאָך איין נעם א יונגערמאַן : — פאַסקודניאַק ! — האָט ער געהאַלטן אין איין שימפּ, ווי א שלאַנג, קרימענדיק אזוי דעם פּנים, אזוי ווי אים וואָלט אָנגעכאַפּט שטאַרקע קרעמפּפּן און גלעטנדיק מיט צוויי פינגער די געלע האָר אויפ'ן קאָפּ; — פאַסקודניאַק . . . .

— אידיאָט, דעם דאָכל זעקס ! — האָט זיך דערהערט פון דער זייט וואו מען האָט געשפּילט דאַמינאָ, און אויפגערעגטער, הייזעריקלאַכער קול . . . .

— א גלאָז הייסע טיי מיט לעמאָן, העי ! — האָט פון ערגעץ הילכיק אָפּגעקלונגען א באריטאָן.

— ניטשע'ס איבערמענש איז ניט מער ווי א נידערטרעכטיקער, גאָט'ס פאַרדאַמטער ענאַאיסט ! — האָט פון אן אנדער זייט ענערגיש אָפּגעקלונגען א טיפע באַסאָווע שטימע.

— איכסן איז דער דראַמאַטור, און מער קיינער ניט ! — האָט גיטרייען צעהיצט א פרויען קול.

— כא, כא, כא. . . . כע, כע. . . . כי, האָט זיך אין דער זעלבער צייט דער הערט א פאַרשיידענער געלעכטער פון ווערעיקאַס אלסערס, רינגערע, וואַנדערס, עקזעמאַ און אלע אנדערע הויס קראַנק הייסן נעהייסן ווייל איר אַרבעט לייכטע זעלבסט הייס באַאַרבעטן. נוצט מיט אויסגעפּרוּוּוּרטן דעקאַלע פאַר א סך יאָרן וואו אלע אַנדערע הסאוות האָבן ניט נעהאָלפן. א סך באַשטעטיגונגען, שרייבט צו :

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

פרס. סטאַמפּ, ביילעך, מאַנ. שרייבט. אייער מעדיצין האָט געטאָן וואונדער פאַר מיר דער אלסער האָט זיך געבעסערט נאָכ'ן ערשט מען פאַר אנווערנדן דעם אינטסעגנס. איך קאָן אויף אזוינעל ניט אויסדריקן מיין דאַנקבאַרקייט א.א.ו.

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפּיציעלע אסיינס, עקזעקיוטאָרס, אדמיניסטראַטאָרס,
פינאַנציעלע אגענטן
4טער פלאָר, יוניאָן טראַסט בילדינג טעלעפאָן 26 892

דאָס באַקוועמלאַכקייט פון קומענדיקן ווינטער זאָל געפּלאַנט ווערן היינטיקן מאָנאַט

אַ יצט . . . ווען די זאָרגן און שווערקייטן פון די פליכטן צו די פוירנעס זיינען נאָך פריש אין זכרון, איז די צייט צו אריינשטעלן פעסס אוטאָמאַטיק אויל באַהייצונג.

נעמט אויף זיך אז איר זאָלט מער קיינמאָל ניט דאַרפן האַרעוועזן אַרום אייערע פוירנעס און מער ניט זיין קיין אש־מאַן אין אייער איינענער היים! נוצט אויס די מעסיקע פרייזן. קומט אין באַרירונג מיט אונז און לאָזט אונז אייך זאָגן ווי אזוי איר קאָנט אריינשטעלן אייער פעסס אויף באַקוועמע טערמינען.

FESS OIL BURNERS OF CANADA LIMITED
Head Office: 101 Hanson Ave. Toronto
סייל און שאָורומס
272 FORT ST., WINNIPEG

FESS

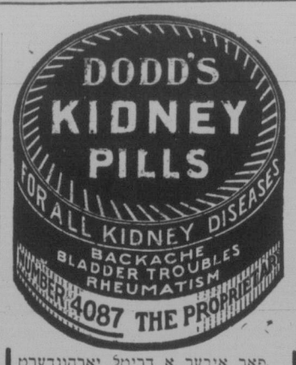

פאַר איבער א דריטל יאָרהונדערט זיינען דאָרט קידני פּילס אנערקענט געוואָרן ווי א רפואה פאַר רוקן־ברעכע־ניש, רומאַטיזם, פּענכער טראַבלס און אלע אנדערע קראַנקהייטן פאַראורזאַכט פון פעלערהאַפטע נירן. צו באַקומען ביי אלע דיילערס פאַר 50 ס. א באַקס, אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50. אדער רירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פּרייז, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

דאָקטאָר רייכמאַן האָט זיך פאַרטראַכט און גענומען דרייען זיינע וואָנצעס. דער באַלעבאָס פון דער קאַפע הויז האָט פאַר זיי אוועקגעשטעלט צו גלעזער קאַפע אויפ'ן טיש און איז אוועק.

— און ווער איז דער דאָזיקער אַלטיטשקער ? — האָט ליובא פרעגט א פרעג געטאָן, קוקנדיק נייגעריק אויף דעם אלטן מיט די היטע און גלאַנציקע באַקן און מיט די ווייסע האָר, און וועלכער איז איצט געזעסן אָנגעשפּאַרט מיט רוקן אָן וועגנס פון שטול און א בהרחבת'דיקער פּאָזע מיט א סיגאַרעט אין מויל.

— דער, אין די בלויע בריל'ן, — טרוימט אז ער איז דער גרעסטער פליינטען שפּילער, איז אבער געבאָרן געוואָרן פאַר דער צייט . . . דער היינטיקער דור, זאָגט ער, קאָן נאָך אין ניט פאַרשטיין, איז נאָך ניט מוזיקאַליש גענוג, אים צו פאַרשטיין . . .

אין דער דאָזיקער צייט האָט דער אַלטיטשקער באַמערקט, אז זיין קוקן אויף אים, האָט ער זיך אויסגעלייכט אויף זיין שטול, און, שמייכלענדיק מיט זיין אומזיניקן שמייכל, האָט ער צו דאָקטאָר רייכמאַן'ען א מאָך געטאָן מיט'ן קאָפּ, דאַן האָט ער זיך אויפגעהויבן פון אָרט, און טרעטנדיק מאָדנע, מיט די קני אויסגעבויגן, אונטערטאַנצנדיק מיט דרייענדיק מיט די פליעצעס, אזוי ווי א מיידל א קאַקעטקע, איז ער צוגעגאַנגען צו זייער טיש און ער האָט געזאָגט :

— גוטן אָוונט, דאָקטאָר ! . . . .

— האָט איר געהערט שלמה'ס ווי כוח וועגן מוזיק ? נו, זאָגט אַליין, קאָן איך שוין שפּילן אויף מיין פליינ, ווען אזוינע, ווי שלמה, ווי אָט דער . . . זייר נען מוזיק קריטיקער ? וואָס זאָגט איר, הא ? . . . נו, הא ? . . . .

— איך ווייס ניט. איך פאַרשטיי ניט קיין מוזיק — האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— א ! — האָט דער אלטער זיך א כאַפּ געטאָן — איר פאַרשטייט ניט . . . איר פאַרשטייט קיינער ניט . . . מוזיק איז אזא זאַך . . . איז אזא . . . וואָס מען דאַרף הערן אָט מיט . . . אָט מיט דעם . . . — האָט ער אָנגעוויזן מיט'ן פינגער אויפ'ן האַרצן — ניט מיט די אויערן, פע ! . . . וואַרום מוזיק — ער האָט דערביי צוגעלייגט אלע פינף פינגער צום מויל און ער האָט געגומען מיט זיי מאַכן, אקוראט. ווי ער וואָלט מיט זיי אויף א פלייט געשפּילט : — וואָר רום מוזיק רעדט מיט'ן האַרצן, מיט דער נשמה . . . אייזל, וויך, צאַרט . . . — האָט ער נעדרייט מיט די פינגער אַרום די ליפּן, אזוי ווי ער וואָלט מיט זיי אויסגעדרייט א געוויסן מאַטעוו : — ניטא פאַר וועמען צו שפּילן, ניטא . . . איך מוז וואַרטן ! איך מוז וואַרטן ! האָט ער זיך פּוצלונג אונטערבראָכן און, שאָקלענדיק מיט דעם וויסן קאָפּ, איז ער אויעק צוריק אויף זיין פּלאַץ מיט אויסגעבויגענע פיס, אונטערטאַנצנדיק און דרייענדיק מיט די פליעצעס, האָט ער זיך געזעצט אויף זיין שטול און האָט געגומען זופּן די טיי, געזופּט און געריכערט זיין סיגאַרעט און געשאָקלט מיט זיין וויסן קאָפּ . . .

— א מאַניאַק ? — האָט ליובא שטיל געפרעגט.

אפשר א פאַרלאָרענער איריש'ער זשעני האָט דאָקטאָר רייכמאַן געענטפערט.

— איר־ר־א־ט ! — האָט זיך דערהערט א געשריי פון דעם טיש, וואו די צעיטע יונגע לייטלאַך זיינען געזעסן : אויך א ס'א־צ־ר־א־ל־ר־ס־ט ! . .

— מעלכא שפּילט קומענדיקן מאַנטאַג אין לאַ־באַהעם — האָט אָפּגעקלונגען שלמה'ס קוויטש פון א וויינטן טיי שעל.

— א פאַסקודניאַק ! — האָט געשימפּט, ווי א שלאַנג, דער שרייבער מיט דעם פאַרקרימטן און זויערן פּנים, וויצנדיק ביי זיין טישל מיט נאָך איין נעם א יונגערמאַן : — פאַסקודניאַק ! — האָט ער געהאַלטן אין איין שימפּ, ווי א שלאַנג, קרימענדיק אזוי דעם פּנים, אזוי ווי אים וואָלט אָנגעכאַפּט שטאַרקע קרעמפּפּן און גלעטנדיק מיט צוויי פינגער די געלע האָר אויפ'ן קאָפּ; — פאַסקודניאַק . . . .

— אידיאָט, דעם דאָכל זעקס ! — האָט זיך דערהערט פון דער זייט וואו מען האָט געשפּילט דאַמינאָ, און אויפגערעגטער, הייזעריקלאַכער קול . . . .

— א גלאָז הייסע טיי מיט לעמאָן, העי ! — האָט פון ערגעץ הילכיק אָפּגעקלונגען א באריטאָן.

— ניטשע'ס איבערמענש איז ניט מער ווי א נידערטרעכטיקער, גאָט'ס פאַרדאַמטער ענאַאיסט ! — האָט פון אן אנדער זייט ענערגיש אָפּגעקלונגען א טיפע באַסאָווע שטימע.

— איכסן איז דער דראַמאַטור, און מער קיינער ניט ! — האָט גיטרייען צעהיצט א פרויען קול.

— כא, כא, כא. . . . כע, כע. . . . כי, האָט זיך אין דער זעלבער צייט דער הערט א פאַרשיידענער געלעכטער פון

שמערצן

וועלכע פרויען ליידן ספּעציעל פעריאָדישע ליידן
קאָפּווייטיקן
נוראַלדזשיע
נערוויסן
אט דאָ איז א זיכערע הילף

דעם נעקסטן מאָל ווען א קאָפּווייטיק מאַכט אייך צום שטיין אין דער היים — אדער די מאַגאַטאַבע צייט האָט אייך פאַראורזאַכט שמערצן וועלכע דאַרף צו שטערן אייך פון האַלטן אירגענד א פאַרגליכטונג — נעריוינקס־ווייע אספּיריין. פרוי־פּאַרטאַנס די ראַנגע טאַבלעטס אין איר וועט זיין האַנדלער פאַר זייער באַקוועמלאַכקייט. עס זיינען דאָ אזוי פיל ווייטיקן אין שמערצן פון מיליאָנען מענער און פרויען דערט פאַר דעם ווערט דערפון. ליידט דער ריבער ניט. אַ מ ע ר י ק ע ן אספּיריין טאַבלעטס וועלן אפּהאַלטן אייער פאַרקלונג. און דערלייכן אייך פון א קאָפּווייטיק אדער נוראַלדזשיע־שמערצן אזוי לייכט! קויפט די 100־טאַבלעט באַטל און שפּאַרט איין געלט.

TRADE MARK REG.
BAYER ASPIRIN

בריוו אין רעדאַקציע

וואָרום פּראָטעסטירן מיר ניט !

ווערטער רעדאַקטאָר : —

ביטע אויסצודריקן מיין פּערזענלאַכע מיינונג. וואָרום שווייגן, מיר, קאָן אַרעד קאָנען דער אכזרותן־דיקער האַנדלונג פון דער עגגלישער אַרבעטער רעגירונג מיט'ן אָפּשטעל פון עמיגראַציע אין אונזער לאַנד, וואו מוזיקער חלוצים זיינען גרייט צו בויען אונזער היים, אין דער צייט וואָס די גאַנצע אידישע וועלט פּייערט מיט די שאַרפסטע אויסדרוקן סעגן דער איצטיקער עגגלישער הערשנדיקער מאַכט ?

אפילו אין לאַנדאָן איז אָנגענומען געוואָרן א פּראָטעסט רעזאָלוציע, וואו דר. ש. לעווין האָט אויסגעדריקט זיין פּראָטעסט וויעגדיק אין לאַנדאָן. וואָרום רופן מיר זיך ניט אָפּ ? אויב די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע טוט עס ניט צוליב געוויסע מאָטיוון, האָבן אַבער אלע אידן אַן אונזער אַפּשאַנעל געז אויסגעזאָגט אויס דריקן זייער פּראָטעסט. שווייגן וועט זיי כער ניט העלפן.

מיט ציון'ס גרוס,
עקיבא קאַצענעלסאָן,
וואַנקאָווער, ב. סי.

אט איז א ספּעציעלער אינוועסטמענט !

די "ספּעשל אינוועסטמענט" פּאָליסי פון די עקסעלסיאָר לייף וועט אייך צוריק קערן יעדן דאָלאַר וואָס איר האָט איינגעצאָלט, צום סוף פון 20 יאָר, פלוס דיווי־דענדן, און וועט אויך פאַרזאָרגן אינשורענס פּראָטעקציע.

THE
EXCELSIOR LIFE
INSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE - TORONTO

C. D. Burnham Provincial Mgr.
P. S. Rogers Special Representative
610 McArthur Bldg.
Winnipeg, Manitoba

Please send rates and details of your Special Investment Policy.

Name.....
Address.....
Occupation..... Age.....

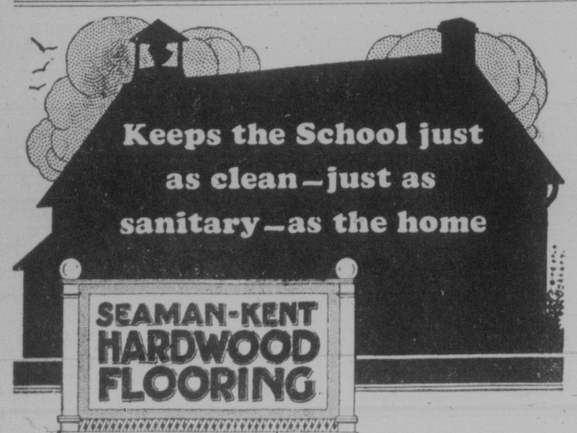

האַלט די סקול פונקט אזוי רין — פונקט אזוי סאַניטאַריש — ווי די היים
ווען איר לאָדט איין עסטימייטס, באַשטייט אז זיי זאָלן זיין באַזירט אויף סימאַדקעטן פּלאַרינג

נעזונטהייטס פּראָבלעמע פאַרענטפערט פאַר פיעלע מענשען

זיי עסען טעגליך קעלאָגג'ס אָל־ברען

פערשטאָפּונג איז היינט צו טאָג די גרעסטע מע געפאַהר פאַר דעם געזונט. עס איז אליין זעהר געפעהרליך און איז די אורזאַכע פון פיעלע אַנדערע קאָמפּליצירטע קראַנקהייטען. פילען און דראָגס קענען ניט געבען קיין שטענדיגע בעפרייונג פון פערשטאָפּונג. פיעלע פון די דראָגס זיינען געפעהרליך.

קעלאָגג'ס אָל־ברען איז פאָזיטיוו גאַראַנטירט צו בעפרייען און צו פערהיטען פון צייטווייליגער און ווידערהאָלענדער פערשטאָפּונג. אויב עס איז ניט אזוי, קריגט איהר אייער געלט צורוק.

צוויי עס לעפעל פון קעלאָגג'ס אָל־ברען טעגליך איז די געהעריגע טאָג. אין כראָנישע פאַלען דאַרף מען עסען אָל־ברען ביי יעדען מאָהלצייט. עס איז נויטיג אין יעדען דיעטע וואָס מען בענוצט צו רעדוציר־ען. אויסער דעם עסטהאָלט קעלאָגג'ס אָל־ברען אייזען, וואָס בוים און גיט בלוט. עס איז דער אָריגינעלער אָל־ברען אין וואָס מיליאָנען מענשען האָבען זיך אינטערעסירט אין דער ווערקונג פון און ווערט רעקאָמענדירט פון דאָקטוירים.

קעלאָגג'ס אָל־ברען האָט א טעם וואָס שמעקט פעסט. עסט דאָס מיט מילך אָדער קרים, סיריעלס אָדער פרוכט זאַפטען, אין זופּ אָדער אין געקאָכטע שפּייזען. אויער גראָסער האָט אָל־ברען אין דעם רויטען און גרינעם פּעקעדש. געמאַכט פון קעלאָגג'ס אין לאָנדאָן, אנגלאַנד. אָל־ברען איז אַכטהאַלט כשר אונטער דער השגחה פון הונדערטס רבנים פון מאָראָנטאָ.

Kellogg's
ALL-BRAN
אויסגעבעסערט אין אינהאַלט און טעם

זי האָט פאַרלאָרן איר קינד, ווייל זי איז געווען אייפערזיכטיק

פון א. רובין

יעדע מאַמע האָט ליב אירע קינדער — ניט יעדע מוטער איז אַבער צופריידן זיך מקריב צו זיין פאַר זיי, ליידן פאַר זיי טאָג־טעגלאַך.

עס איז שווער צו אויפציען א קינד. די מוטער מוז אוועקגעבן איר רו און זיך אָפּזאָגן מיט אירע אלע פאַרגענינגס ביז זי שטעלט דאָס קינד אויף די פיס. אויבער הויפּט איז עס שווער דורכצופירן איצט, אין דער מאָדערנער צייט, באַזונדערס אין די גרויסע שטעט. אַבער אזא שטראַף ווי די מוטער, וועגן וועלכער מיר וועלן דאָ רעדעכלן, האָט געקראָגן, האָט זי אליין זיך ניט פאַרגעשטעלט. זי האָט ניט בלויז פאַרלאָרן איר קינד, נאָר אויך איר אייגן — איר מאַן, פאַר־ציקן פריינט אין לעבן — איר מאַן, פאַר־לאָרן אויף אייביק.

10 יאָר האָט די מוטער געבייגקט נאָך א קינד. איר לעבן איז קיין לעבן ניט געווען. אירע אלע תענוגים זיינען פאַר־בלייבט געוואָרן קעגן דער דאָזיקער אייניקער שטרעבונג, ביז די זון איז אויפגעגאַנגען אין שיינעם פרימאָרגן און איר וואוגש איז געווען פאַרווירקלאַכט.

ווען זי האָט אהיים פאַרבראַכט דאָס קינד פון האָספּיטאַל איז איר מאַן געווען אויפ'ן זיבענטן הימל. די שטוב האָט געטאַנצט פאַר פרייד. דאָס צאַפּדיקע נפש'ל האָט אריינגעבראַכט גליק און פריידן אין ביי־דענס הערצער — פאַטער און מוטער האָבען זיך געפילט ווי ניי־געבוירן, ווי צוויי שטיפערישע קינדער.

זי, די מוטער, האָט זיך ניט בלויז גע־פילט גלילקלאַך און צופרידן, נאָר אויך שטאָלץ. זי האָט געטרוימט ווען דער נייער ליבע מיט וועלכער איר מאַן וועט זי באַשיינקען צוויי דעם וואָס זי האָט אים געבראַכט ניי לעבן אין שטוב אריין, און איר טרוים איז געווען גרונדלאָז — נאָר מאַן האָט באַוויזן ווי גליקלאַך ער איז, ער האָט אויסגעריקט זיינע געפילן מיט ווארימע ווערטער און באַשטעטיקט מתנות.

אָבער ווי עס ווייזט אויס, איז ניט גע־נוג פאַר א פרוי דאָס וואָס זי באַזיצט. — זי דורשט נאָך מער רום און מאַנכעס מאָל גייט עס אריבער די מאָס.

ווען עס האָבן זיך אָנגעהויבן אירע פליכטן צום קינד, האָט זי אָנגעהויבן באַלד צו באַקלאָגן זיך. זי האָט געביינקט אַרויסצוגיין, אָבער האָט ניט געקענט אי־ר בערלאָזן דאָס קינד. ביינאַכט האָט עס געוויינט, האָט זי זיך געהאַלטן אין איין קלאָג און זי קאָן ניט שלאָפן. ביי־טאָג, ווען דאָס קינד איז ניט געווען מיט אלע־מען איז זי ניט געווען צופרידן. און דאָס איז ניט געווען צוליב דעם וואָס זי איז געווען אזא אומצופרידענע, ווי צוליב דעם, אז איר מאַן זאָל איינזעען ווי זי ליידט און זאָל עס נעמען אין אכט. פאַק־טיש האָט זי גערעדט און באַקלאָגט זיך הויפּטזעכלאַך, ווען ער איז געקומען. האָט געהאַט טענות און געפאָדערט פון אים, אז ער זאָל צוגעבן אז זי איז גערעכט.

נו, ער האָט אודאי צוגעגעבן. ער האָט איינגעזעען אז זי איז גערעכט, אלס אינ־טעליגענטער מענש האָט ער פאַרשטאַנען אירע געפילן און דעם גרונד פון אירע קלאָגעס. אָבער וואָס האָט ער איר געקענט טאָן ?

פאַטעלאַך זיינען אָבער אירע קלאָגענען פאַרוואַנדעלט געוואָרן אין אייפערזוכט זי האָט פּשוט גענומען ניט פאַרגינען איר מאַן דאָס וואָס ער איז פריי פון יעדער זאָרג און קאָן רואיק אָפּגעבן זיך אָפּגעבן צו זיינע "ביזנעס".

סטייטש, מען דאַרף דאָך פאַרדינען צום לעבן? איז עס ניט קיין תירוץ. פאַר־וואָס גייט ער אוועק צו באַקאַנטע. אין אונט ? וואָס פאַר אן אינטערעס האָט ער צו "אטענדן" מיטינגען פון פאַראיין צו וועלכן ער באַלאָנגט ? אויב זי זיצט צוגעבונדן צום הויז, זאָל ער אויך אָפּקו־מען צוזאַמען מיט איר. איז, ער קאָן איר גאַרניט העלפן — אָבער זיין זאָל ער איז הויז.

צוערשט האָט זי עס ניט געזאָגט אָפן. פאַרשטעלטערהייד האָט זי אים געלאָזט וויסן. און ווען זי האָט געזען אז ער

שמערצן

וועלכע פרויען ליידן ספּעציעל פעריאָדישע ליידן
קאָפּווייטיקן
נוראַלדזשיע
נערוויסן
אט דאָ איז א זיכערע הילף

דער זייט, וואו מען האָט געשפּילט דאָ־מינאָ, און די אלע קולות מיט'ן גע־לעכטער האָבן אָפּגעהילכט אלע צוזאַ־מען, צענוויפגעגאַנגען אין איין באַטויבנ־דער־שטימע.

— אוי, דאָס איז דאָך עפּעס א משו־געים הויז ! — האָט ליובא ארויסגע־רעדט.

— עס פעלן נאָך הייגט אייניקע עק־זעמפּליאַרן — האָט זיך דאָקטאָר רייכ־מאַן געקאָכט — עס פעלט דאָ מר. ספּוז, אן אינטערעסאַנטער טיפּ פון א אידן.... ער איז א מין קהל'שער באַ־, איז פיל אויף אלע אונטערנעמונגען פון אונזער אינטעליגענץ, לאָזט ניט דורך קיין איין באַל, קיין איין ענטערטיינמענט, און אלע מאָל און אומעטום שפּאַרט ער זיך אויר־בען אן . . . אזוי איז ער א נאַנץ נייש־קשה'דיקער איד, קריגט זיך מיט קיינעם ניט, איז מיט אלעם און מיט אלעמען מסכים. מיט א ציוניסט איז ער א ציוניס־ניסט, מיט אן אנארכיסט איז ער אן אנארכיסט, מיט א סאָציאַל דעמאָקראַט איז ער אודאי א סאָציאַל דעמאָקראַט, ווער רעדט נאָך מיט א פּשוט'ן דעמאָ־קראַט, צי א פּשוט'ען רעפּובליקאַנער — איז ער אודאי אייגער פון זייערע . . . . ער איז א מאַכריקאַנט און איז נאַנץ רייך. האָט אבער איין קליינע שוואַכקייט —